

Vastuutoimielin:	82	Ympäristöterveyslautakunta
Vastuuviranhaltija:		Ympäristöterveydenhuollon johtaja

Sitovuustaso:	257	Ympäristöterveydenhuolto
----------------------	------------	---------------------------------

PALVELUAJATUS

Ympäristöterveydenhuollon tehtävänä on terveellisen elinympäristön turvaaminen, terveyshaittojen vähentäminen ja niiden ennaltaehkäisy. Tavoitteina ovat terveellinen asuin- ja elinympäristö, hyvälaatuinen talousvesi ja turvalliset elintarvikkeet; terveet ja hyvinvoivat eläimet sekä toimiva eläinlääkintähuolto. Ylivieskan ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueeseen kuuluvat Ylivieska, Nivala, Sievi ja Alavieska. Toimintojen ennaltaehkäisevän luonteen vuoksi valtaosa toiminta-alueen asukkaista on tavalla tai toisella palvelujen piirissä.

Ympäristöterveydenhuollon palvelut tuottaa ympäristöterveydenhuollon tulosalue, johon kuuluvat eläinlääkintähuolto ja terveysvalvonta. Ympäristöterveydenhuolto on ennaltaehkäisevää kansanterveystyötä, ja ympäristöterveydenhuollon toiminnot koostuvat lakisääteisistä tehtävistä. Toimialan keskeisiä erityislakeja ovat terveydensuojelulaki (763/1994), elintarvikelaki (297/2021), tupakkalaki (549/2016), sekä eläinlääkintähuoltolaki (765/2009). Lisäksi ympäristöterveydenhuoltoa säätelee lääkelainsäädäntö nikotiinivalmisteiden vähittäismyynnin valvonnan osalta.

Ympäristöterveydenhuollon toimielimenä toimii ympäristöterveyslautakunta. Ympäristöterveydenhuollon tulosalueella on yhteensä 13 virkaa ja yksi toimi. Toimipisteitä on kolme.

Ympäristöterveyslautakunta käsittelee ympäristöterveydenhuollon toimintakertomuksen. Lautakunta koostuu Ylivieskan, Alavieskan, Nivalan ja Sievin edustajista.

KATSAUS VUODEN 2024 TOIMINTAAN

Vuosi 2024 oli ympäristöterveydenhuollon toinen toimintavuosi osana Ylivieskan kaupungin organisaatiota. Vuoden 2024 yleisinä tavoitteina ovat olleet asiakaskohtainen, sujuva ja laadukas viranomaistoiminta kaikilla ympäristöterveydenhuollon osa-alueilla, yhteistyö alueen toimijoiden kanssa terveyden edistämiseksi ja häiriötilannevarautumisen kehittäminen edelleen yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Keinoja tavoitteisiin pääsemiseksi ovat olleet tarkastustoimintaan panostaminen, kansalaisten ja toimijoiden ohjaus ja neuvonta, yhteistyöverkostojen ylläpito ja sidosryhmätapaamiset sekä pieneläinpalveluiden kehittäminen erityisesti Nivalan eläinlääkintähuollon vastaanoton osalta.

Suoritettujen tarkastusten lukumäärä nousi vuoteen 2023 verrattuna, ja pieneläinkäyntien lukumäärä kehittyi positiiviseen suuntaan. Kansalaisten ja toiminnanharjoittajien yhteydenottoja tuli vuonna 2024 runsaasti ja kaikkiin yhteydenottoihin kyettiin vastaamaan. Erilaisia yhteistyökokouksia järjestettiin epidemiaselvitystyöryhmän ja muiden valvontayksiköiden kesken, lisäksi terveysvalvonta on ollut mukana erilaisissa yhteistyöryhmissä ja useissa sisäilmatyöryhmissä. Henkilöstön työhyvinvoinnista on pyritty huolehtimaan ja henkilöstö osallistui aktiivisesti osaamista ylläpitäviin ja kehittäviin koulutuksiin. Vakinaisen henkilöstön vaihtuvuus oli pientä. Sijaisia saatiin tarvetta vastaavasti.

Ympäristöterveyslautakunta kokoontui vuonna 2024 yhdeksän kertaa, ja käsittelee 71 kokousasiaa.

Yksikkö täytti ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueista annetun lain (410/2009) vaatimuksen siitä, että kunnassa tai yhteistoiminta-alueella ympäristöterveydenhuollon järjestämisestä vastaa yksi toimielin, jolla on käytettävissään vähintään 10 henkilötyövuotta vastaavat henkilöresurssit. Yhteistoiminta-alueella on lisäksi sopimus Kalajoen kaupungin kanssa 0,5 htv:n suuruisen valvontaeläinlääkäriresurssin hankkimisesta. Tämä ei toteutunut vuonna 2024, koska kyseistä virkaa ei saatu täytettyä vuonna 2024.

Ympäristöterveydenhuollon viranomaisten tulee laatia oman toimialueensa valvonnan onnistumisesta raportti tai arviointi, jossa arvioidaan valvontaa ja sen onnistumista kokonaisuutena. Ylivieskan ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue julkaisee tämän toimintakertomuksen lisäksi erillisen valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnin raportin, joka sisältää tiedot elintarvikevalvonnasta, terveydensuojeluvalvonnasta, tupakka- ja nikotiininestevalvonnasta

sekä eläinlääkintähuollon valvonnasta. Arviointi sisältää myös eläinten terveydenhuollon ja sairauksien hoidon arvioinnin. Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointia hyödynnetään ympäristöterveydenhuollon oman toiminnan suunnittelussa, seurannassa ja kehittämisessä. Arviointi- ja toteumaraportti toimitetaan tiedoksi Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle, Ruokavirastolle ja Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirastolle.

Suunnitelmallisen valvonnan tarkastusten toteutumisprosentti oli vuonna 2024 59 %. (42 % vuonna 2023 ja 64 % vuonna 2022). Alkutuotannon valvontaa, käytännössä maidontuotantotilan hygieniätarkastuksia, ei tehty vuonna 2024 lainkaan resurssipulan vuoksi. Ympäristöterveydenhuollossa on suunnitelmallisen valvonnan lisäksi runsaasti tehtäviä, joiden lukumäärää ei voida täysin ennakoita. Tällaisia ovat esimerkiksi epidemioiden ja häiriötilanteiden selvittäminen, merkittävä osa asumisterveysasioista ja kansalaisille ja toimijoille annettava neuvonta ja ohjaus. Tavoitteena vuodelle 2024 oli nostaa suunniteltujen tarkastusten toteumaa n. 70 %:iin suunnitellusta, missä onnistuttiin terveydensuojeluvälivälillä osalta. Elintarvikelain mukaisien tarkastusten lukumäärä jäi em. tavoitteesta mutta myös niiden suoritemäärissä saavutettiin selvä kasvu vuoteen 2023 verrattuna. Toimintavuonna tarkastamatta jääneiden kohteiden tarkastus siirtyy seuraavalle vuodelle.

Valvontasuunnitelman mukainen valvonta on maksullista ja siitä on peritty ympäristöterveyslautakunnan hyväksymän maksutaksan (Ympäristöterveyslautakunta 13.11.2023 § 61) mukaiset valvontamaksut. Kaikkiaan valvontamaksuja on vuonna 2024 laskutettu n. 114 108 € (vuonna 2023 109 209 €). Kaikki saadut tulot on käytetty ympäristöterveydenhuollon toimintaedellytysten turvaamiseen.

Valtion maksamia korvauksia eläinlääkintähuollon 15 §:n 2 momentin mukaisesta valvonnasta on saatu 95 507 € (vuonna 2023 95 415 €). Valvontatehtävien lisäksi korvauksia eläinlääkintähuollossa on peritty klinikka- ja laitemaksuina sekä laboratoriotarvikkeista 25 529 € (vuonna 2023 23 685 €).

Vuonna 2024 valvontayksikkö käsitteli 37 elintarvike- ja terveydensuojelulain nojalla tehtyä aloitusilmoitusta (105 vuonna 2023). Lausuntoja annettiin 31 kpl. Alueella todettiin vuonna 2024 yksi elintarvikkeiden tarjoilupaikkaan kytkeytyneet epidemia. Vesivälitteisiä epidemioita ei todettu.

Eläinlääkintähuollon käyntimäärissä on laskua suurelänkäyntien osalta. Laskua on etenkin terveydenhuoltokäyntien määrissä. Pienelänkäyntien lukumäärä on jatkanut nousuaan.

TUNNUSLUVUT	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TP 2024
Ympäristöterveyshuolto				
Eläinlääkinnän suoritteet				
- suurelänkäynnit	2881	2783	2700	2601
- pienelänkäynnit	2203	2260	2426	2555
- praktikoiden th-käynnit ja viranomaistehtävät	260	259	240	196
- valvontaeläinlääkäri, elsu, eläintauti, sivutuote	50	104	100	98
Terveydenhuolto, suunnitelman mukaiset tarkastukset				
- elintarvikelaki	86	72	169	96
- alkutuotannon valvonta	42	0	35	0

- Tupakka	4	19	12	11
- Nikotiini	2	13	12	5
- Terveysturvallisuuslaki	73	34	127	88
Henkilöstö		13,45	14	13,90